

Städernas roll i fokus på årets KEFU-dag

Tre av talararna vid årets KEFU-dag. Fr.v. Professor Björn Asheim, Professor Susan E Clarke och Allan Larsson, regeringens chefsförhandlare för att få ESS till Lund.

Städer och deras roll för regional utveckling och tillväxt tilldrar sig ett allt större intresse. Det var också ämnet för årets mycket välbesökta KEFU-dag, som hade temat "Stad i ljus".

Susan E Clarke, professor i statsvetenskap vid University of Colorado i USA inledde dagen med en föreläsning med rubriken: *Är lokal politik meningsfull i en global era?* Globaliseringen är en paradox, menar hon, då subnationella nivåer med den blir mer viktig. Det är där som globaliseringen "händer", även en globaliserad ekonomi behöver en fysisk plats att knyta sitt kapital till. Den lokala nivån får nya roller och har blivit än mer viktig att studera. En av dessa nya roller är att vara en värdig och stark konkur-

rent till andra kommuner, städer eller regioner.

Som en effekt av dessa nya förutsättningar för den lokala och regionala nivån uppstår också nya företeeser som lokala politiker måste vara medvetna om och ta ställning till.

Clarke menar att makten inte längre enbart finns där den traditionellt sett funnits, i kommunfullmäktige (eller motsvarande), utan även i mer informella nätverk. Ett "governance"-grepp måste därför också till för att kunna hantera den nya komplexiteten. Nya relationer uppstår inom och mellan de olika subnationella enheterna, inom och mellan olika nivåer. Och för att kunna konkurrera med andra kommuner eller regioner måste nya policys skapas som syftar till utveckling och tillväxt.

Clarke talade vidare om "entrepreneurial cities" som tydligt framhäver sina innovativa strategier för att skapa konkurrenskraft gentemot andra städer.

Ny professur stärker forskning

Anders Anell, tidigare chef för Institutet för Hälso- och sjukvårdekonomi (IHE) har nyligen tillträtt en tjänst som adjungerad professor i hälsoekonomi, med särskild inriktning mot hälso och sjukvårdens organisation och finansiering, vid Ekonomihögskolan i Lund. Han inleder sitt arbete med ett KEFU-finansierat projekt om den svenska primärvården.

– Jag ser fram emot att på detta sätt återvända till Ekonomihögskolan och företagsekonomiska institutionen, säger Anders Anell. Tanken är att nu bygga upp en mera övergripande forskning om till exempel ekonomistyrning och organisation, i första hand inom primärvården. Detta som ett komplement till den omfattande och internationellt välrenommerade hälsoekonomiska forskning som redan bedrivs vid Lunds universitet.

Anders Anell har en minst sagt gedigen forskarbakgrund bakom sig och har bland annat författat ett stort antal böcker och artiklar som behandlar en brett spektrum av hälsoekonomiska frågeställningar. Ett genomgående tema i merparten av dessa studier är frågan om resurser och resursfördelning i hälso- och sjukvården. De flesta behandlar svenska förhållanden, men han har också gjort flera internationella studier, där han till exempel gjort jämförelser mellan OECD-länder. Han har också studerat förhållandena i de nordiska länderna, USA och Storbritannien samt i södra Afrika.

Han var chef för Institutet för Hälso- och sjukvårdsekonomi från 1992 fram till nu. Detta institut, som idag har omkring 20 medarbetare, grundades 1979 av några forskare från Nationalekonomiska institutionen i

KEFU-dagen	1
Ny professur	1
Högst personligt	2
Kurser och seminarier	4

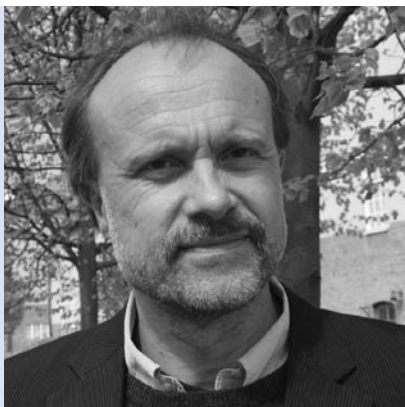
(forts sida 2)

(forts sida 3)

Högst personligt:

Aktiebolaget och Ferrarin

Sven-Olof Collin
Professor i företagsstyrning
Högskolan Kristianstad

Aktiebolaget är en av mänsklighetens största innovationer. Den är av samma ideologiska betydelse som Gud och demokrati, och har välståndseffekter i klass med glödlampan och telefonen. Inte skall man undanhålla de svenska kommunerna denna fantastiska innovation, utan låta dem bolagisera lämplig verksamhet och låta dem njuta dess frukter.

Men aktiebolaget är en auktoritär organisation som blott syftar till att berika sina ägare. Det strider mot kommunens anda. Den är sedan 1921 en demokratisk organisation och den syftar inte till att tjäna pengar, utan att tjäna medborgare.

Numer har lagstiftningen också erkänt att bolaget är en främmande fågel och klämt in främmande element i det kommunala aktiebolaget, som till exempel offentlighetsprincipen. Det leder i sin tur till att journalister häckar mer frekvent kring de kommunala bolagen än kring de privata bolagen, vilket givetvis leder till att konstigheter och oegentligheter i just dessa bolag avslöjas oproportionerligt ofta. Därigenom skapas ett falskeligt intryck att kommunala bolag är mer misskötta än privata.

Själv har jag också kritiserat de kommunala aktiebolagen för att ha ägare som inte inser bolagets skönhet och kraft. Kommunerna har möjlighet att skapa en organisation som trimmas genom kapitalkontroll och genom rationell styrelsebemanning. Men istället varierar soliditeten på ett oförklarligt sätt och styrelserna rekryteras utifrån en onödigt begränsad krets.

Men den kritiken är lika begåvad

som min förvåning när jag i min lilla blå Citroën C2 viner förbi en glänsande röd Testarossa i över 200 km/h på Autobahn. Medan jag drivs av riskens och optimeringens njutning, glider Ferrarin fram med potentialitetens kraft. Det är framför allt föraren, inte bilen, som förklarar hastigheten. Ändamålet helgar medlen, så det kommunala bolaget används i den utsträckning som ägarna finner lämpligt.

I en undersökning fann jag och Lennart Hansson att en sådan lämplig användning var när verksamheten behövde påverkas med bolagsbacillen, d v s erhålla en ekonomisk och kanske till och med en kommersiell attityd och kultur. Aktiebolaget är ju inte bara en formell juridisk form, utan framför allt en institution med en uppsättning normer, som vi kallade bolagsbacillen. Ibland fungerar bacillen starkt, ibland svagare, men den tycks ständigt finnas där AB finns. Så medan kommunerna idag knappast reglerar kapitalet eller styrelsebemanningen, så reglerar de måhända bolagsbacillen i sina bolag.

Men även här irriteras ekonomen i mig. Lokalitetsprincipen och borgerlig ideologi hindrar bolagsbacillen från att utnyttja bolagets resurser optimalt. Så fort privata intressen hotas av kommunala bolag gnölas det över ojust konkurrens, framför allt genom att de kommunala bolagen drivs av skattebetalarnas pengar. Lösningen tycks då vara att strypa det kommunala bolagets motor så att bolaget aldrig kan köra om det privata bolaget. På konstlad väg skall Ferrarins motor strypas så att jag aldrig blir omkörd, istället för att se till att båda bolagen

kör på samma drivmedel, så att bästa motor, bästa bil och bästa förare kommer först.

Men likafullt kan jag ändå inte riktigt försonas med tanken att det finns de som sitter i en Testarossa för minst 70.000 Euro och inte låter den närma sig sin maximala hastighet på 290 km/h. Eller att de svenska kommunerna har tillgång till ett aktiebolag som inte tilläts utveckla sin fulla potentialitet. En Ferrari som körs i krypfältet, strypt av ideologi, okunskap och oskicklighet.

*Sven-Olof Collin
Professor i företagsstyrning
Högskolan Kristianstad*

(forts från sida 1)

Björn Asheim, professor i Ekonomisk geografi, talade sedan om olika teorier för hur städer och regioner ska kunna skapa konkurrensfördelar.

Som en röd tråd genom Asheims föredrag gick betonandet av att *kunskap* bör ses som en av de viktigaste nycklarna till framgång för städer och regioner. För det första behöver de olika aktörerna se vikten av att samarbeta för att få ut den maximala vinsten av den kunskapsproduktion som sker. För det andra bör man förstå universitetets roll som producent av humankapital som är viktig för tillväxt. Det är därför städer som har en stor andel högutbildade invånare har hög närvaro av högteknologisk industri, vilket i sin tur enligt denna teori också implicerar en både snabbare och stabilare tillväxt.

Asheim uppehöll sig länge vid de teser som den amerikanske professorn och författaren Richard Florida presenterar i sin uppmärksammade bok "The Rise of the Creative Class". Florida talar om en ny samhällsklass – 'den kreativa klassen', dit han räk-

(forts sida 3)

(forts från sida 2)

nar allt från poeter och konstnärer till ingenjörer, läkare och advokater. I linje med Floridas resonemang menar Asheim att uppgiften för en kommun eller region inte enbart är att fokusera på att skapa policys som attraherar företag utan att komplettera sådana med policys för att attrahera denna kreativa klass.

De resonemang som Clarke och Asheim förde och de begrepp de presenterade skapade en intressant bakgrund till dagens två andra föredrag.

Allan Larsson, regeringens chefsförhandlare i arbetet med att verka för *European Spallation Source* (ESS) etablering i Lund, avlade en rapport om var i förhandlingarna man befinner sig just nu. Han påpekade att det är första gången ett litet land som Sverige har chansen att få en anläggning av detta slag. En anläggning som skulle attrahera såväl forskare som näringsliv från hela Europa. Han bedömde utsikterna för att det ska lyckas som ganska ljusa, men det är fortfarande en lång väg kvar. Flera länder ska stödja placeringen och dessutom bidra med 8-9 miljarder kronor utöver de 3 miljarder som den svenska regeringen har garanterat. Larsson avslutade med att föreslå en ny slogan för Lund, "City of Light", om det skulle lyckas att få hit anläggningen.

Göran Rosberg, enhetschef på Malmö stadsbyggnadskontor, berättade till sist om arbetet med att förnya Malmö stad. Hans föredrag hade titeln "Malmö – från industristad till kunskapsstad. En planerad framgång eller slump?". Malmös resa från en identitet till en annan framstod i Rosbergs berättelse som allt annat än en slump, utan tvärtom som ett välplanerat långsiktigt visionsarbete med tillhörande tidsplan. I ljuset av Clarkes och Asheims föredrag trädde Malmö fram som ett skolexempel på en stad som lägger om kursen för att anpassa sig till de nya tiderna.

(forts från sida 1)

Lund och är sedan tio år tillbaka ett helägt dotterbolag till Apoteket AB. Här kombineras tillämpad forskning med utredningsuppdrag från både offentliga och privata intressenter. Verksamheten på IHE fungerar därmed som ett komplement till den mer akademiska forskning som bedrivs vid universitetet.

Anders Anell är sedan tidigare handledare för tre av Ekonomihögskolans doktorander. Två av dessa studerar budgetering och resursfördelning i sjukvården, där den ena studerar svenska förhållanden och den andra studerar förhållanden i utvecklingsländer. En tredje doktorand studerar prioritering och användandet av hälsoekonomiska utvärderingar i Sverige.

Anders Anell bygger alltså vidare på väl etablerade kontakter med Ekonomihögskolan.

Inledningsvis kommer Anders Anell bland annat att arbeta på en beskrivning av hur den svenska primärvården ser ut idag. Samt på att identifiera vilka forskningsbehov som

Anders Anell har nyligen tillträtt en tjänst som adjungerad professor i hälsoekonomi vid Ekonomihögskolan i Lund

finns och hur den hälsoekonomiska forskningen kan vara ett stöd för beslutsfattare i sjukvården. Resultaten kommer att presenteras i en rapport nästa höst.

– Förhoppningen är att vi nu kan bygga upp en forskningsplattform så att vi på sikt kan få finansiering för flera större forskningsprojekt, och givetvis också att vi kan komma att knyta till oss fler doktorander.

Ett exempel på Anders Anells tidigare forskning inom primärvården handlar om de konsekvenser valfrihetsreformerna från början av 1990-talet skulle kunna få för sjukvårdens organisation och styrning.

Han har bland annat lett en större enkätundersökning av vilken primärvård befolkningen i Sverige egentligen vill ha – preferenserna för valmöjligheter, inflytande och information. Här presenterades en rad olika alternativ och det som kom fram var att människor har väldigt olika preferenser beroende på ålder, hälsa, om man bor i stad eller på landet och en rad andra faktorer.

Även konsekvenserna för befolkningen av organisatoriska förändringar i sjukvården har studerats i flera undersökningar.

Anders Anell nämner även andra spännande hälsoekonomiska forskningsområden.

– En kommande avreglering av apoteken och vad det får för konsekvenser är ett sådant område. Här har jag tidigare studerat Island, Norge och Danmark som redan har genomfört sådana avregleringar. Det är en stor fråga inte bara i Sverige utan även i Europa, där det är flera länder som också har en hårt reglerad marknad.

Men nu har alltså forskningen om primärvården högsta prioritet.

– Det händer mycket inom primärvården just nu och här finns mycket att göra, säger Anders Anell.

Nytt från KEFU-Skåne utges av Rådet för kommunalekonomisk forskning och utbildning i Skåne

Ansvarig utgivare:

Staffan Moberg, ordf KEFU

Redaktion:

Mats Brangstrup (red), Ulf Ramberg, Mikael Hellström

Adress:

**KEFU, Institutet för ekonomisk forskning, Lunds universitet
Box 7080
220 07 LUND**

tel: +46 46 222 49 60

telefax: +46 46 222 42 16

e-post: KEFU@kefu.se

Upplaga: 5 100 ex.

Tryck: Grahn's, 2007

V.g. meddela ev. adressändring till
KEFU-Skånes sekreteriat
E-post: kefu@kefu.se, fax: +46 46 222 42 16

Läs gärna våra rapporter!

Här är några av våra titlar:

Allt mer omöjliga kommunala uppdrag
Rapport 2005:2

Om vikten av kvalitet. Rapport 2005:1

Socialt kapital och industriell förnyelse i skånska kommuner. Rapport 2004:1

På spaning efter kommunal utvecklingsförmåga-lärdomar från världens bäst styrda kommun. Rapport 2003:2

Utförligare lista finns på www.kefu.se

Utbildning för förtroendevalda om Kommunal ekonomi och politik

Att arbeta som förtroendevald i kommun eller region innebär att man ständigt måste gå igenom ekonomiska rapporter och en mängd annat material – material som ofta kan vara svårt att ta till sig utan att ha speciella ämneskunskaper. Det innebär också att man arbetar i ett komplext system av kompetenser och beslutande organ i samspel med många andra organisationer, såväl offentliga som privata.

Idén med denna utbildning är att ge en bred kunskapsmässig grund inom framförallt ekonomi och statsvetenskap i syfte att underlätta tillvaron för den som engagerat sig i det politiska arbetet. I utbildningen varvas teoretiska moment med inslag där politiker och tjänstemän berättar om sina erfarenheter av hur arbetet bedrivs i praktiken.

Kontakta oss för närmare information!

Kurser hösten 2007

BSC och god ekonomisk hushållning

Medverkande:

Ulf Ramberg, ek dr, KEFU, Lunds Universitet. Mikael Hellström, ek dr, KEFU, Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet.

Tid: Fredagen den 23 november 2007

Plats: Betahuset, Ideon Lund, lokal Enoch Thulin

Ekonomi för icke-ekonomer

Medverkande:

Caroline Hellström, adjunkt, Ulf Ramberg, ek dr och Mikael Hellström, ek dr, Företagsekonomiska institutionen, Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet.

Tid: Fredagen den 9 november 2007

Plats: Betahuset, Ideon Lund, lokal Enoch Thulin

Chef idag – identitet och ledarskap

Medverkande:

Stefan Sveningsson, docent, Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet, Robert Wenglén, ek dr, Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet

Tid: Torsdagen den 25 oktober 2007 och torsdagen den 29 november 2007

Plats: Alfahuset, Ideon Lund, lokal Manne Siegbahn

Seminarier hösten 2007

Förändring av styridé och styrprinciper: Skånsk Livskraft - vård och hälsa

Medverkande:

Caroline Månsson, doktorand, Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet

Tid och plats meddelas senare

Styra för bättre skola

Medverkande:

Anders Isacsson, doktorand, Företagsekonomiska institutionen, Lunds universitet

Tid och plats meddelas senare

För mer information om kurser och seminarier
kontakta Mikael Hellström.

Telefon 046-222 78 20

E-post: mikael.hellstrom@kefu.se

Eller besök www.kefu.se för att se våra senaste rapporter